

מסכת תענית דף יט

- משנה יח: **סדר התעניות** בפרק ראשון, שבתחילה יחידים מתעניין ואחר כך צבור הולכין ומתעניין עד י"ג תעניתים, אם לא נענו, זה ברביעה ראשונה ושניה ושלישית, שלא ירדו גשמים, אבל ירדו גשמים ברביעה ראשונה וזרעו ולא צמחו, או צמחו וחזרו ונשתנו, מתריעין עליהן מיד.
 - גמרא יט. **אמר רב נחמן דוקא נשתנו**, אבל יבשו, מכאן ואילך לא יועיל, ואין מתעניין, דהיא תפלת שוא, ואע"פ שעלו בקנה שנתקנו מעט לאחר שנתייבשו, לאו מילתא היא, ואין מתעניין. וזה לפי **פירוש ראשון ברש"י**.
 - **לישנא אחרינא ברש"י אמר רב נחמן דוקא נשתנו**, אבל יבשו לא, דממילא חוזרין, ואע"ג שעלו בקנה וה"א כיון שעלו בקנה ועדיין לא בשלו כל צרכן ודאי אי לא מתריעין תו לא גדלי, קמ"ל דלאו מילתא היא, ותו גדלי, ואין מתעניין.
- ~~~~~
- משנה יח: וכן **שפסקו גשמים** בין גשם לגשם ארבעים יום, מתריעין עליהן, מפני שהיא **מכת בצורת**.
 - גמרא דף יט. יט: **קושית הגמ'**: **מאי מכת בצורת?**
 - **רב יהודה אמר רב** - מכה המביאה לידי בצורת.
 - **רב נחמן - נהרא אנהרא**, דהיינו שאין תבואה בעיר אחת, ויש בעיירות אחרות, ואפשר להביא מזה לזה דרך נהר בספינה, זה בצורת, שיש מחסור באוכל, אבל אינו רעב. משא"כ **מדינתא אמדינתא**, דהיינו ממדינה למדינה שצריך להביא בדרך היבשה על חמורים, הרי זה רעב, שאין יכול להביא הרבה אוכל דרך חמורים כמו בספינה.
 - **לשון אחר ברש"י, נהרא אנהרא**, אם יבש מקור אחד של מים, אבל אפשר להטות מקור מים אחר לכאן, או להמתין עד שיגדיל נהר האחר ויבא לכאן, הרי זה. אבל **מדינתא למדינתא**, אם יבשו כל מקורות המים שבעיר וצריכין להביא מים מעיר אחרת, הרי זה רעב.
 - **רבי חנינא** - סאה בסלע, דהיינו ביוקר, אבל החטים מצויות, זה בצורת, אבל ארבעה סאין בסלע דהיינו מחיר הרגיל, אבל אין חיטין מצויות, ואף מי שיש לו כסף פעמים אינו מוצא חטין לקנות, הרי זה רעב.
 - **וא"ר יוחנן** - לא שנו שאם החטים ביוקר ומצויות שאינה רעב אלא בצורת, היינו בזמן שהמעות בזול, דהיינו שמצוי לעם כסף להוציא, אבל בזמן שהמעות ביוקר, שהעם עניים הם, ואין מעות מצויות להם, הוי רעב.

מסכת תענית דף יט

- משנה יח: - **ירדו לצמחים** (דאתא בנחת) אבל לא ירדו לאילן (לא ירדו בכח)
- **לאילן** (בכח) ולא לצמחים (בנחת)
- **לזה ולזה** (לאילן ולצמחים) אבל לא לבורות לשיחין ולמערות (דאתיא בכח ונחת, מיהא טובא לא אתיא)
- ברייתא יט: - **ירדו לבורות שיחין ומערות**, אבל לא לאילן ולצמחים, שירדו בשפיכותא בכח גדול יותר מדאי דאינה טובה לאילן ולצמחים, או י"ל שפיכותא היינו מטר דק ועבה יותר מדאי, לאילנות לא מהניא דלאו בכח היא, לצמחים נמי לא שהגשמים מרובין באין ושוטפין אותן.
- **בכל הני הנ"ל** מתריעין עליהן מיד.

משנה יח-יט.

- **וכן עיר שלא ירדו עליה גשמים**, דקללה היא, אותה העיר מתענה ומתרעת, וכל סביבותיה **מתענות** ולא מתריעות, ר"ע אומר **מתריעות** ולא מתענות. והטעם לסבבותיה, משום שאותה העיר שלא ירדו עליה גשמים תלך לקנות התבואה באותה העיר, ויהיה בה רעב.
- **וכן עיר שיש בה דבר או מפולת**, אותה העיר מתענה ומתרעת, וכל סביבותיה **מתענות** ולא מתריעות, ר"ע אומר **מתריעות** ולא מתענות.
- **דָּבָר** שזכר למעלה, היינו עיר המוציאה חמש מאות רגלי ויצאו ממנה ג' מתים בג' ימים בזה אחר זה.
- **על אלו מתריעין בכל מקום** מפני שהיא מכה מהלכת: על השדפון ועל הירקון (חולי) ועל הארבה ועל החסיל ועל החיה רעה (משכלת בני אדם) ועל החרב (חיילות ההולכין להרוג ולהשחית בכל מקום).
- מעשה שגזרו **תענית** על שנראה כמלא פי תנור **שדפון** באשקלון.
- ועוד מעשה שגזרו **תענית** על **שאכלו זאבים** שני תינוקות בעבר הירדן, ר' יוסי אומר לא על שאכלו אלא על **שנראו**.
- **על אלו מתריעין בעננו בשבת**, על עיר שהקיפוה **נכרים** או **נהר**, ועל **הספינה** המיטרפת ביס.
- ר' יוסי אומר **לעזרה** ולא לצעקה, **שמעון התימני** אומר אף על **הדָּבָר**, **ולא הודו לו חכמים**.
- **אין מתריעין על רוב גשמים**, ומעשה **בחוני המעגל** שלא התפלל על רוב גשמים אלא אם הגשמים מביאין לידי סכנה.

מסכת תענית דף יט

משנה יט.

ישלימו	לא ישלימו	היו מתעניין וירדו להם גשמים
לאחר הנץ החמה	קודם הנץ החמה	ת"ק
לאחר חצות	קודם חצות	ר"א (ור' טרפון)

- גמרא יט: ת"ר אם לא ירדו גשמים לאילנות, מתריעין עליהם בפרוס (ט"ו יום קודם) הפסח,
- ואם לא ירדו גשמים לבורות שיחין ומערות כדי להשקות זרעים ובהמות, מתריעין עליהן בפרוס החג,
- ואם אין מים לבני אדם לשתות, מתריעין עליהן מיד, אפילו בימות החמה שאינן זמן גשמים.
- ומיד היינו שני וחמישי ושני.
- וכולן אין מתריעין אלא במלכות שלהם.
- ואסכרא (מחלה בגרונו) מתריעין עליהם בזמן שיש בה מיתה.
- ומתריעין על הגובאי שמכלה את התבואה אפילו בכל שהוא שידוע שעתידין לבוא לרוב, אבל חגב כל שהוא מצוי הוא ואינו מכלה כל כך כארבה.
- רבי שמעון בן אלעזר אומר שמתריעין אף על החגב בכל שהוא.

רשב"ג	ת"ק	ת"ר מתריעין על....
אפילו בשביעית, מפני שיש בה פרנסה לעניים (תניא אידך - אף על הספיחים)	בשאר שני שבוע	האילנות
אפילו בשביעית	אפילו בשביעית	על הבורות ועל השיחין ועל המעורות

מסכת תענית דף יט:

למה הוא דומה?	תניא א"ר אלעזר בן פרטא.....
<p>לעבד שנתן לו רבו פרנסתו בא' בשבת, נמצאת עיסה נאפית כתיקנה ונאכלת כתיקנה.</p>	<p>שנה שגשמיה יורדין בזמן</p>
<p>לעבד שנתן לו רבו פרנסתו בערב שבת, נמצאת עיסה נאפית שלא כתיקנה ונאכלת שלא כתיקנה.</p>	<p>שנה שאין גשמיה יורדין בזמן</p>
<p>לעבד שנתן לו רבו פרנסתו בבת אחת, נמצאת ריחיים טוחנות מן הכור, מה שטוחנות מן הקב, ונמצאת עיסה (העריבה) אוכלת מן הכור כמו שאוכלת מן הקב. דבר אחר, דומה לאדם שמגבל את הטיט, אם יש לו מים רבים, מים אינם כלים, והטיט מגובל יפה.</p>	<p>שנה שגשמיה מרובין</p>
<p>לעבד שנתן לו רבו פרנסתו מעט מעט, נמצאת ריחיים מה שטוחנות מן הכור, טוחנות מן הקב, ונמצאת עיסה (העריבה) כמה שנאכלת מן הכור אוכלת מן הקב. דבר אחר, דומה לאדם שמגבל את הטיט, אם יש לו מים מועטים, המים כלים, והטיט אינו מתגבל יפה.</p>	<p>שנה שגשמיה מועטין</p>